

**Халыққа көрсетілетін
медициналық көмектің түрлері,
қағидаттары, формалары.**

ЖОСПАР:

- 1.Қала тұрғындарына емханалық және ауруханалық көмекті ұйымдастыру.**
- 2.Профилактикалық бөлімнің негізгі міндеттері.**
- 3.Ауыл тұрғындарына медициналық профилактикалық көмекті ұйымдастыру.**
- 4.Әйелдерге көрсетілетін медициналық көмекті ұйымдастыру.**
- 5.Физиологиялық бөлім**
- 6.Обсервациялық окушерлік бөлім.**
- 7.Балаларға көрсетілетін медициналық көмекті ұйымдастыру.**
- 8.Әкімшілік шаруашылық бөлімі.**

Халық денсаулығын сақтауды ұйымдастырудың қазіргі кезеңдегі түрлерін білу. Тегін және ақылы медициналық көмек туралы түсінік. Емдеу-профилактикалық мекемелердің мемлекеттік, сақтандыру, жеке-меншік түрлерін білу. Олардың, құрылымымен танысу және негізгі көрсеткіштерін білу.

Халыққа емдеу-профилактикалық жәрдемді ұйымдастыру қазіргі уақытта өте күрделі және қиын да жұмыс екені рас. 1997 жылы қабылданған "Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау туралы, заңнамада мемлекеттік саясат пен азаматтардың денсаулығын сақтаудың негізгі принциптері келтірілген:

денсаулық сақтау саласында мемлекеттік кепілдікті қамтамасыз ету және азаматтардың құқықтарын сақтау;

мемлекеттік денсаулық сақтау ұйымдар кепілді көлем шеңберінде көрсететін медициналық-санитарлық, мемлекеттік-әлеуметтік және дәрі-дәрмектік көмек көрсетудің қолайлылығы, сабақтастығы мен тегіндігі және оларды жүзеге асырудағы жауапкершілігі;

"Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау туралы" заңдағы халыққа медициналық-санитарлық жәрдемді көрсететін мекемелер жүйесі келтірілген: емхана, аурухана мекемелері; медициналық-санитарлық бөлімшелер, ана мен баланы қорғау мекемелері; диспансерлер, медициналық жедел жәрдем орындары; жекеменшік түрлеріне курорттық мекемелер, медициналық кооперативтер, сондай-ақ жеке медициналық практикамен шұғылданатындар.

Ұлы Отан соғысының мүгедектері, оған қатысқандар және соларға теңестірілген адамдар үшін Республика Үкіметі шешімі бойынша арнаулы медициналық мекемелер құрылады. Республиканың министірліктері, ведомстволары өздеріне медициналық жүйе құруға құқылы. Осы заңда — мемлекеттік емдеу-профилактикалық мекемелерінің құқықтары келтірілген.

Жалпы практикалық дәрігерлер қазіргі уақытта қалалы жерлерде көп тараған жоқ. Ал ауылдық жерлердегі дәрігерлер медициналық жәрдемнің барлық түрлерін көрсетеді. Сондықтан оларды қазірдің өзінде жалпы практикалық дәрігер деуге болады.

Отбасы дәрігері жанұя мүшелерінің бәрін, яғни жаңа туылған нәрестеден бастап ересек адамдарды да емдеуі керек. Ал, отбасы дәрігерлерінің жұмысын ұйымдастыру үшін бірталай жағдай жасау қажет. Мысалы, дәрігерлердің тұрғын үйі, бақылауыдағы тұрғындарға жақын қабылдау бөлмесі, көмекші мейірбике, дәрігерлік аппаратуралар болуы керек. Бұл әлі де шешілмей жүрген мәселе. Қазіргі уақытта алғашқы медициналық-санитарлық көмекті ұйымдастаратындар - әдетте амбулаторлық-емханалық мекемелер. Бұлардың құрамына амбулатория (3-5 дәрігерлік мамандық бойынша қабылдау жүргізетін мекеме), емхана (кемінде 13-15 мамандықтан дәрігерлік қабылдау жүргізіледі), диспансерлер, мамандандырылған емханалар (стоматологиялық, физиотерапевтік, т.б.), әйелдер консультациясы, фельдшерлік-акушерлік бөлімшелер.

Басқада денсаулық сақтау мекемелерімен өзара іс-әрекет уйлесімін және сабақтастығын сақтау.

Қалалық емхананың құрылымына мынадай бөлімдер кіреді: тіркеу орны, профилактикалық бөлімі, емдеу кабинеттері, қосымша диагностикалық кабинеттер, әкімшілік шаруашылық бөлімі.

Тіркеу орнының жұмысы өте маңызды, себебі ауруларды дәрігерлік қабылдауға жіберу, дәрігерді аурулардың үйіне шақыру бойынша баруын ұйымдастыру, уақытша еңбекке жарамсыздық парағын толтыру, аурулардың дәрігерлік қабылдауға алдын ала жазылуы, шұғып жәрдем көрсетуге жаздыру және тағы басқа жұмыстар атқарады.

Қалалық емхананың бақылауында 30 000 астам тұрғындар болса, онда құрамында профилактикалық бөлімін ашуға болады. Профилактикалық бөлім мынадай кабинеттерден тұрады: дәрігерден бұрын қабылдау кабинеті, әйелдерді қабылдау кабинеті, ауру қаупі жоғары адамдарды іріктеу үшін сұрақ жүргізу кабинеті, диспансерлік жұмысты ұйымдастыру және диспансерлік бақылау жүргізу құжаттарын сақтайтын кабинеті, санитарлық және гигиеналық тәрбие кабинеті, міндетті түрде диспансерлік бақылауда болатындарды қабылдау кабинеті.

Профилактикалық бөлімнің негізгі міндеттері:

- ауыру қаупі жоғары адамдарды және ауруларды тіркеуге алу;
- кезекті және алдын алу профилактикалық қарауды ұйымдастыру және білікті емдеу жүргізу;
- диспансерлік қарауды жүргізуді ұйымдастыру және бақылау;
- ересек адамдарға және жасөспірімдерге профилактикалық егу жүргізуді ұйымдастыру және бақылау;
- аурулардың алдын алу үшін алғашқы және кезекті профилактикалық шараларды жүргізудің жоспарын жасау;
- халық арасында санитарлық-гигиеналық білімді насихаттау және зиянды дағдыларға (арақ ішу, темекі шегу, нашақорлық, уытқұмарлық. т.б.) қарсы жұмыс жүргізу және жүріс-тұрыс қозғалудың аз болуының, тамақ көп ішу, артық салмақтың болуының зияндылығын түсіндіру.

Халық саны 400 000 астам ірі қалаларда көп бөлімді ауруханаларда, дәрігерлік жоғары оқу орындарының клиникаларында, ғылыми-зерттеу институттары құрамында консультациялық-диагностикалық емхана ашылуы мүмкін. Олардың негізгі міндеті — ауруларға арнайы жоғары мамандандырылған консультативтік және диагностикалық көмек беру.

Учаскелік дәрігердің ережесіне сәйкес ол мынадай жұмыстар атқарады:

- емханада, үй жағдайында өзіне тіркелген тұрғындарға уақтылы білікті дәрігерлік жәрдем көрсетеді;
- жарақаттанғандарға, уланғандарға, тағы да сондай жағдайларда ауруларға жедел жәрдем көрсетуге міндетті;
- ауруды тиянақты зерттеп ауруханаға уақытында едеуге жатқызады;
- қажетті жағдайларда бөлім меңгерушісін, басқа емхана маманарын, егер керек болса басқа да денсаулық сақтау мекемелерінен дәрігерлерді кеңес алуға шақырады;
- өзінің күнделікті жұмысында қазіргі уақыттағы жетістікті пайдаланып, профилактикалық, емдеу, сауықтыру, т.б. жұмыстарында жаңа өдістерді пайдаланады;
- ауруларды қазіргі уақытта қолданылып жүрген ережеге сәйкес уақытша еңбекке жарамсыздық сараптамасын өткізеді;

Емхананың жұмысын бағалау үшін мынадай негізгі статистикалық көрсеткіштер есептелінеді:

Халықтың ауыру көрсеткіші =

Алғашқы рет анықталған аурулар түрінің саны \ .!)'Ю Емханаға тіркелген тұргандардың саны Орта есеппен 1000 адамға шаққанда 1600—1700 болуы мүмкін.

- Емханаға қарайтын өндіріс жұмысшыларының уақытша енбекке жарамсыздық (УЕЖ) ауру жиілігі:

А. 100 жұмысшыға есептегенде ауыруға байланысты УЕЖ-тын жағдай саны =

УЕЖ жағдай саны x 100

жұмысшылардың жылдық орта саны

Б. 100 жұмысшыға есептегенде ауыруға байланысты УЕЖ-тың күндер саны =

УЕЖ күндер саны _____ x 100

жұмысшылардың жылдық орта саны

Орта есеппен бұл көрсеткіштің деңгейі 600-1200 күн шамасында. В. УЕЖ

1 жағдайының орташа ұзақтығы =

УЕЖ күндер саны

УЕЖ жағдай саны

Орта есеппен 6—10 күн шамасында.

- Жұмысшылар мен емханаға тіркелген тұрғындар қызметшілердің алғашқы арасында алғашқы рет мүгедек рет мүгедектік жағдайының = болғандар саны x 1000 анықталуы емханаға тіркелген

тұрғындардың жылдық орташа саны. обыр ауруының асқынған жағдайының саны x 100 барлық анықталған обыр ауруының 1 жылдағы саны

Учаскелік аурухананың негізгі міндеттері:

•: - тіркелген жердегі барлық тұрғындарға - білікті дәрігерлік көмек көрсету (амбулаторлық және ауруханалық);

**Тұрғындардың арасында аурушылдықты, жарақаттануды азайту;
- амбулаториялық-емханалық көмек керсетудің қазіргі уақытқа жаңа турлері мен ұйымластыру өдістерін қолдану, емдеу жетістіктерін енгізу;**

- фельдшерлік-акушерлік бөлімнің және басқа денсаулық сақтау мекемелерінің жұмысына басшылық ету және бақылау жүргізу.

1980 жылдардан бастап 10-15 төсектік шағын учаскелік ауруханалар дәрігерлік амбулаторияға айналдырылды, ал кейбір жерлерде орталық аудандық ауруханалар ауруларды емдеуді одан ері жалғастыратын бөлімше больш қалды. Шамамен бір дәрігерлік амбулатория қарамағында 3-4 мың адам болуы мүмкін.

Учаскелік аурухананың немесе амбулаторияның дәрігерлері балаларды және ересек адмдарды бірдей қабылдайды, шұғыл жәрдем көрсетеді және шақыру бойынша үйде де емдейді.

Орталық аудандық аурухана және онын аудан тұрғындарына емдеу-профилактикалық көмекті ұйымдастырудағы маңыздылық.

Орталық аудандық аурухана аудан көлеміндегі ауыл тұрғындарына емдеу-профилактикалық жәрдем көрсететін негізгі мекеме. Сонымен қатар бұл басшылық жүргізетін және ұйымдастырушы медициналық көмектің сапасын, көлемін бақылаушы орталық болып есептелінеді.

Орталық аудандық аурухананың құрамына негізгі мамандықтармен бірге бөлімдері бар аурухана және емдеу-диагностикалық кабинеттері мен лабораториясы бар емхана, жедел және шұғыл жәрдем көрсететін бөлім, патанатомиялық бөлім, ұйымдастырушылық-медициналық кабинет және қосымша бөлімдер (аптека, медициналық архив және т.б.) кіреді.

Орталық аудандық аурухананың төсек санына байланысты 6 түрі болады:

I төсектен жоғары,

2. /300-350 төсек

3. 250-300 төсек

4. 200-250 төсек

5. 150-200 төсек

6. 100-150 төсек

Орталық аудандық аурухананың негізгі міндеттері:

- аудан тұрғындары және ауданның орталығындағы жеткілікті көлемде білікті мамандандырылған ауруханалық және емханалық медициналық жәрдеммен қамтамасыз ету;
- ұйымдастырушылық-методикалық басшылық жасау және аудан көлеміндегі барлық денсаулық сақтау мекемелердің жұмысын бақылау;
  - аудандағы денсаулық сақтау мекемелерінің жұмысын жоспарлау, қаржыландыру, материалдық-техникалық жағынан жабдықтау;
- ауыршаңдылықты азайту, балалар өлімін және жасөспірім өлім көрсеткішін төмендету және денсаулықты нығайту.

Орталық аудандық аурухананың штатында дерматолог (тері ауруынның дәрігері), фтизиатр (туберкулез ауруының дәрігері), психиатр-нарколог, т.б. дәрігерлер арнайы диспансерлерде жұмыс істеу үшін белгіленеді.

Соңғы жыдары ауданаралық мамандандырылған бөлімдер ауыл тұрғындарына медициналық жәрдем көрсетуге кеп үлес қосты. Олардың төсек орны мен амбулаторялық-емханалық жәрдемінің көлемі тұрғындар санына байланысты болды.

Ауыл тұрғындарына медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру.

Назар аударғандарыңыз үшін көптен көп рахмет!!!

